

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta (HE 243/2021 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Oili Rahnasto, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Mika Honkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Sami Koivula, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- ympäristölakimies Maria Vapaavuori, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- ympäristöpäällikkö Tommi Maasilta, Suomen Kuntaliitto
- johtava asiantuntija Minna Ojanperä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- erityisasiantuntija Jari Natunen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- maa- ja metsätalousministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Energiateollisuus ry
- Kaivosteollisuus ry
- Kemiateollisuus ry
- Metsäteollisuus ry
- Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ympäristönsuojelulakia ja vesilakia.

Esityksen mukaan ympäristönsuojelulakia muutettaisiin lupamääräysten muuttamista koskevan säännöksen sekä jätteenkäsittelyn vakuuksia koskevan sääntelyn osalta. Lupamääräyksen muut-

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

tamista koskevan aloitteen käsittelemiseksi tarvittavien selvitysten toimittaminen säädettäisiin velvoittavampaan muotoon, minkä lisäksi säädettäisiin aloitteen käsittelemiseksi lupaviranomaisen mahdollisuudesta kuulla toiminnanharjoittajaa aloitteen lisäksi myös lupaviranomaisen laatimasta päätösluonnoksesta. Lupamääräysten muuttamista koskevaa säännöstä muutettaisiin myös siten, että siinä huomioitaisiin mahdollisuus muuttaa jätteenkäsittelyn vakuutta koskevaa lupamääräystä, jos se on tarpeen vakuusmäärän tai muutoin laissa säädettyjen vakuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi.

Jätteenkäsittelyn vakuutta koskevien säännösten tarkastelu liittyy osaltaan pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjaukseen kaivostoiminnan ympäristönsuojelun parantamisesta. Sääntelyä tarkistettaisiin täsmentämällä vakuuden asettamista koskevan velvoitteen ulottuminen myös sellaiseen muuhun luvanvaraiseen toimintaan, jossa syntyy merkittäviä määriä jätteitä. Lupaviranomaiselle säädettäisiin mahdollisuus määrätä luvassa, että toiminnanharjoittajan olisi arvioitava vakuuden riittävyyttä sillä katettavaksi tarkoitetuista toimista aiheutuviin kustannuksiin määräjain ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle. Lakiin lisättäisiin myös säännökset lupaviranomaisen mahdollisuudesta delegoida vakuusmäärän muuttaminen ja vapauttaminen valvontaviranomaisille eräissä tapauksissa.

Ympäristönsuojelulakiin ja vesilakiin lisättäisiin vanhojen päätösten julkaisemista koskevat säännökset, jotka mahdollistaisivat päätöksiin sisältyvien välttämättömien henkilötietojen julkaisemisen yleisessä tietoverkossa.

Esitykseen sisältyy myös liha-luujauhon polttoa koskevat ympäristönsuojelulain muutokset, joiden tarkoituksena on panna osaltaan täytäntöön Euroopan unionin eläinperäisiä sivutuotteita koskevan täytäntöönpanoasetuksen muutos, jonka mukaan liha-luujauhoa voidaan polttaa ilman jätteenpolttolainsäädännön vaatimusten noudattamista. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää liha-luujauhon polton ympäristösääntelyä ja valvontaviranomaisten vastuunjakoa. Lisäksi ehdotettu laki sisältäisi Euroopan unionin sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen muutoksen mahdollistaman siirtymäajan.

Lisäksi esityksellä ehdotetaan täydennettäväksi päätöksen täytäntöönpanoa oikaisuvaatimukselta ja muutoksenhausta huolimatta koskevaa ympäristönsuojelulain säännöstä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2022.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ympäristönsuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi jätteenkäsittelyn vakuuksien, niitä koskevien menettelyiden sekä lupamääräysten muuttamisen osalta. Velvollisuutta jätteenkäsittelyn vakuuden asettamiseen täsmennetään. Toiminnanharjoittajan velvollisuutta myötävaikuttaa luvan muuttamista koskevan aloitteen käsittelyyn tehostetaan. Samalla ehdotetaan, että toiminnanharjoittajaa kuullaan lupaviranomaisen laatimasta päätösluonnoksesta. Esityksellä toteutetaan liha-luujauhon polttoa koskeva EU:n sivutuoteasetuksen muutos. Lisäksi ympäristönsuojelulain ja vesilain muutoksella on tarkoitus edistää ympäristötiedon saatavuutta ja henkilötietojen suojaa. Kaiken kaikkiaan valiokunta pitää esitykseen sisältyviä säännöksiä tavoitteiltaan hyvinä, mutta

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

ehdottaa saamansa selvityksen perusteella eräitä muutoksia. Näin ollen valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna.

Esitys edistää jätteenkäsittelyn vakuuksia ja vakuuden riittävyyden arviointia koskevien ehdotusten osalta myös Sanna Marinin hallitusohjelman kaivostoiminnan ympäristönsuojelua koskevien kirjausten toteuttamista. On tärkeää varmistaa, että kaivostoiminnan ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa. Vastuiden hoitamisen tulee ensisijaisesti ja ennen kaikkea tapahtua aiheuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti. Samalla on hyvä huolehtia siitä, etteivät vakuusvaatimukset ja menettelyt muodostu sellaisiksi, että ne estävät toiminnanharjoittajan toiminnan kehittämisen ja vaarantavat Suomen kilpailukykyä. Jätevakuudet ovat usein pankkitakauksia, joista aiheutuu kustannuksia toiminnanharjoittajille. Samalla investointiympäristön kannalta on tärkeää huolehtia lupakäytäntöjen selkeydestä ja ennustettavuudesta. Muuttuvat ja vaikeasti tulkittavat vaatimukset vähentävät Suomen houkuttelevuutta investointikohteena. Valiokunta korostaakin ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettavan, jätevuuden laajentamisen kustannuksia ja vaikuttavuutta koskevan selvityksen merkitystä. On tärkeää, että selvityksessä tuotetaan kuva siitä, millaisia kustannuksia jätevuuden laajentamisesta aiheutuu ja minkälaisen vakuuskokonaisuuden se muodostaa yhdessä kaivoslain mukaisen vakuuden kanssa. Pällekkäistä vakuussääntelyä tulee pyrkiä välttämään. Esitys sisältää merkittäviä jätevuuden asettamista, tarkistamista ja realisointia koskevia ehdotuksia, jotka ovat osa kokonaisuutta, johon kaivostoiminnan jätevuuden laajennus toteutuessaan asettuisi. Mikäli kaivostoiminnan jätevuuden laajentamiseen päädytään, tämä edellyttää kokonaisuuden uudelleentarkastelua.

Jätteenkäsittelyn vakuussääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että velvollisuus vakuuden asettamiseen koskee myös muita kuin sellaisia toiminnanharjoittajia, joiden toiminnan pääasiallinen lupaperuste on jätteenkäsittely. Tällaisen muun toiminnanharjoittajan on ehdotetun säännöksen mukaan asetettava vakuus, jos toiminnassa syntyy merkittäviä määriä jätteitä. Nykyisin velvollisuus vakuuden asettamiseen on määritelty jätevuuksia koskevassa viranomaisohjeessa. Käytännössä on kuitenkin edelleen esiintynyt epäselvyyttä siitä, kuuluuko muun kuin ammatillaisen tai laitospäisen jätteenkäsittelyn osalta edellyttää vakuutta. Näin ollen nykyisen oikeustilan selventämistä pidetään tarpeellisena. Ehdotetun säännöksen piiriin kuuluu esimerkiksi metsäteollisuudessa ja kaivosteollisuudessa tapahtuva jätteiden käsittely mukaan lukien jätteen varastointi. Vakuudella turvataan jätehuoltotoimien hoitaminen muun muassa sellaisissa maksukyvyttömyystilanteissa, joissa alueella varastoitavat suuret jätemäärät sekä käsittelytavaltaan ja kustannuksiltaan merkittävät jäte-erät rasittaisivat muutoin valtion talousarviota. Valiokunta pitää ehdotuksen lähtökohtia hyväksyttävänä. Selkeä sääntely palvelee myös toiminnanharjoittajien etua. Tässä tapauksessa se edistää myös toimijoiden yhdenvertaisuutta sekä aiheuttaja maksaa -periaatteen toteutumista.

Aiheuttaja maksaa -periaatteen toteutumista palvelevat myös ympäristönsuojelulain säännökset vakuuden riittävyyden arvioinnista. Esityksessä ehdotetaan sääntelyä, jonka mukaan ympäristölupien ehdoissa voidaan edellyttää toiminnanharjoittajalta määrääjain tapahtuvaa vakuuden arviointia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällaisen lupamääräyksen antaminen on harkittava tapauskohtaisesti, eikä sitä ole tarkoitus edellyttää kaikilta lupanhaltijoilta. Harkinta pohjautuu toiminnassa harjoitettavan jätteenkäsittelyn luonteeseen ja toiminnan mahdolliseen kehittymiseen. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että sopiva arviointiväli voisi olla esimerkiksi viisi vuotta. Ympäristönsuojelulain 89 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi menettelyä, jota

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

noudatetaan vakuutta koskevan lupamääräyksen muuttamisessa. Valiokunta katsoo, että näin toteutettuna vakuuden arviointia koskevat säännökset eivät sisällä päällekkäistä sääntelyä tai aiheuta kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Ehdotetut säännökset toteuttavat osaltaan periaatetta, jonka mukaan ympäristölliset vastuut tulee hoitaa kaikissa tilanteissa. Valiokunta arvioi jäljempänä tarkemmin 89 §:ään sisältyviä ehdotuksia.

Ympäristötiedon saatavuutta ja henkilötietojen suojaa ehdotetaan parannettavaksi siten, että ympäristönsuojelulakia edeltävän lain aikana annettujen päätösten julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa säädetään erikseen. Lähtökohtana on, että yleisessä tietoverkossa julkaistava päätös voi sisältää julkisuuslain 16 §:n 3 momentin säännöksistä poiketen toiminnanharjoittajan nimen ja sijaintipaikan tiedon. Ehdotettu säännös mahdollistaa henkilötietojen julkaisemisen, mutta ei kuitenkaan velvoita tähän. Viranomaisen tulee arvioida, miltä osin henkilötietojen julkaiseminen on välttämätöntä. Välttämättömiä tietoja ovat esityksen mukaan lähinnä toiminnanharjoittajan nimi ja hankkeen sijaintipaikka. Pilaantuneita maa-alueita koskevien hankkeiden kohdalla on tullut esiin huoli yksittäisen kiinteistön tai luonnollisen henkilön tietojen julkaisemisesta. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, ettei yksittäisen kiinteistönomistajan henkilötietoja voida pitää ympäristötiedon saatavuuden kannalta merkityksellisinä ja ne voidaan näin ollen jättää julkaisematta. Viranomaisen on poistettava yleisessä tietoverkossa julkaistavista päätöksistä tarpeettomat henkilötiedot.

Valiokunta haluaa kiinnittää huomiota lupamenettelyjen sujuvoittamisen tärkeyteen. Erityisen tärkeää olisi pyrkiä käsittelyaikojen hallitsemiseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan keskeisiä keinoja ovat riittävien viranomaisresurssien turvaaminen, sähköisen asioinnin ja tiedonhallinnan parantaminen sekä ympäristölupatehtävien keskittäminen yhdelle viranomaiselle. Valiokunta toivoo, että asiaa edistetään aktiivisesti kaikin käytettävissä olevin keinoin. Toinen keskeinen kokonaisuus, jonka valmistelua tulee edelleen edistää, on ympäristövastuiden toteuttaminen toiminnanharjoittajan konkurssitilanteessa. Tältä osin lainsäädännössämme on puutteita. Tällä on merkitystä myös toissijaisen vastuujärjestelmän (TOVA) toteuttamisen kannalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että päätöksenteon ennakoitavuus säilyy.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

89 §. Luvan muuttaminen.

Ympäristönsuojelulain 89 §:n 2 momentin 2 kohdassa ehdotetaan täsmennettäväksi, että lupaa on muutettava, jos luvanvaraisesta toiminnasta voi aiheutua ympäristönsuojelulaissa kielletty seuraus. Kielletyistä seurauksista eli niin kutsutuista pilaamiskielloista säädetään lain 16—18 §:ssä. Mainitut pykälät on muotoiltu siten, ettei kiellettyjen seurausten toteutumisen tarvitse olla varmaa, vaan kiellettyä on itsessään ympäristön pilaantumisen vaaran aiheuttaminen. Lisäksi kiellettyjen seurausten todennäköisyyttä ja toiminnan haitallisuutta arvioitaessa on oikeuskäytännön (KHO:2019:166) mukaan otettava huomioon ympäristönsuojelulain 20 §:n 1 momentissa säädetty varovaisuus- ja huolellisuusperiaate. Hallituksen esityksen mukaan muutoksen tarkoituksena on selventää sanamuotoa vastaamaan paremmin pilaamiskieltojen sisältöä ja asiaa koskevaa oikeuskäytäntöä. Täsmennyksellä ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä oikeustilaa, eikä hallituksen tavoitteena ole lisätä luvan muuttamista koskevien säännösten soveltamista. Valiokunnal-

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

le on korostettu luottamuksensuojaperiaatteen tärkeyttä ympäristölupamenettelyssä. Tähän liittyen on todettu, että kynnys puuttua voimassa olevaan lupaan ympäristönsuojelulain 89 §:ssä säädetyllä perusteella on nykyisin korkea eikä hallituksen esityksellä muuteta tätä peruslähtökohtaa. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, ettei muutoksen tavoitteena ole laajentaa luvanmuutosperusteita tai lisätä luvanmuutostilanteita. Valiokunta pitää tärkeänä, ettei näin käy. Kysymys on tarpeellisesta muutoksesta, joka selkiyttää sääntelyä ja parantaa oikeusvarmuuden toteutumista ympäristölupamenettelyssä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi jätteen käsittelytoiminnalle asetetun vakuuden riittävyyden arvioimisesta. Valiokunta toteaa, ettei arvioinnin taustalla voi olla yksinomaan viranomaisen arvio asiasta, vaan arvion on pohjaututtava tosiseikkoihin, jotka kertovat jätevakuumäärän riittämättömyydestä luvanvaraisen toiminnan päättyessä tarvittaviin jätehuoltotoimiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asia tulee viranomaisen tietoon luvanvaraisen toiminnan valvonnassa. Riittämättömyys voi johtua useista syistä. Näitä ovat esimerkiksi seuraavat tilanteet: Luvanvarainen toiminta on kehittynyt. Jätehuoltotoimien kustannukset ovat kasvaneet tai vakuusmäärä on arvioitu jo alun alkaen liian pieneksi. Joissain tapauksissa vakuusmäärien riittämättömyys on todettu vasta, kun toiminnanharjoittaja on ajautunut taloudellisesti vaikeuksiin, jolloin pilaantumisen torjumiseksi on jouduttu turvautumaan valtion varoihin. Valiokunta korostaa, että aiheuttamisperiaatteen toteuttaminen edellyttää jätevakuuksilta riittävää katetta ja ajantasaisuutta toiminnan laajuuteen nähden. Muussa tapauksessa voi käydä niin, että TOVA-järjestelmä muodostuu pääasialliseksi korvauslähteeksi, mikä ei ole hyväksyttävä lopputulos.

Pykälän 4 momenttiin valiokunta ehdottaa eräitä teknisiä täsmennyksiä. Tarkoituksena on selkiyttää viranomaisen mahdollisuutta määrätä toiminnanharjoittaja antamaan luvan muuttamista koskevan aloitteen ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Kyse on tyypillisesti tiedosta, joka on ainoastaan toiminnanharjoittajan hallussa. Tällainen selvitys on esimerkiksi toiminnasta aiheutuvia päästöjä koskeva tieto tai toiminnan vaikutuksia koskeva seurantatieto. Määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla. Säännökseen lisätään viittaus uhkasakkoa koskevaan 184 §:ään.

Ympäristönsuojelulakia koskevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan pykälän 5 momenttiin erityisesti luvan muuttamista koskevaa kuulemissäännöstä. Sen mukaan lupaviranomainen voi kuulla toiminnanharjoittajaa ja muita asianosaisia laatimastaan päätösluonnoksesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotus on poikkeuksellinen ja vaikeasti yhteensovitettavissa hallintomenettelyä koskevan yleislainsäädännön kanssa. Lupapäätöksen laatiminen on itsenäiselle, puolueettomalle viranomaiselle kuuluva tehtävä, ja sen valmistelu voi tapahtua vasta sen jälkeen, kun lupaviranomainen on selvittänyt asiaa riittävästi. Kysymys on yksipuolisesta julkisen vallan käytöstä, johon ei sisälly neuvottelua asianosaisten kanssa. Ennen päätöksen tekemistä viranomaisen tulee huolehtia asian riittävästä selvittämisestä ja kuulemisesta. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, ettei kuulemisesta koskevaa erityissäännöstä voida toteuttaa ehdotetussa muodossa, vaan luvan muuttamista koskevasta aloitteesta ja käsittelyn aikana kertyneistä selvityksistä kuullaan myös toiminnanharjoittajaa 6 momentin mukaisesti 96 §:ssä säädetyllä tavalla.

Sen sijaan valiokunta kannattaa 5 momentin hyväksymistä vähäisin teknisin muutoksin siltä osin kuin siinä säädettäisiin lupaviranomaisen mahdollisuudesta hankkia tarpeellinen selvitys viime kädessä toiminnanharjoittajan kustannuksella. Jos lupaviranomaisena on valtion ympäristölupaviranomainen, toiminnanharjoittajalta perittävät kustannukset määräytyvät valtion maksuperus-

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

telain mukaisesti. Jos taas lupaviranomaisena on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 243/2021 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 243/2021 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 50 a §:n 1 momentti, 59, 61 ja 89 §, 107 §:n 2 momentin 4 kohta, 122 §:n 1 momentti, 200 §, 221 c §:n otsikko ja 1 momentti, 221 d §, 221 e §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale sekä 221 f §:n otsikko, sellaisina kuin niistä ovat 50 a §:n 1 momentti laissa 905/2020, 89 § laissa 423/2015, 107 §:n 2 momentin 4 kohta, 221 c §:n otsikko ja 1 momentti, 221 d §, 221 e §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale ja 221 f §:n otsikko laissa 881/2018 sekä 200 § laissa 504/2019, sekä

lisätään lakiin uusi 61 a, 61 b ja 85 b § seuraavasti:

50 a §

Puolustusvoimien tarpeisiin tarkoitettun kemikaalivaraston lupa- ja ilmoitusmenettely

Jos puolustusvoimista annetun lain 15 §:n 8 momentissa tarkoitettua maanpuolustuksen kanalta erityissuojattavaa kohdetta koskevien tietojen suojaaminen sitä edellyttää, puolustusvoimien tarpeisiin tarkoitettua kemikaalivarastoa koskevan lupahakemuksen ja tämän lain 10 a luvussa tarkoitettun ilmoituksen käsittelyssä asianosaisena pidetään, poiketen siitä, mitä 43 §:n 1 momentissa ja hallintolain 11 §:ssä säädetään, vain toiminnanharjoittajaa. Mitä edellä asianosaisesta sää-

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

detään, sovelletaan myös valvontaviranomaiseen. Asian käsittelyyn ei tällöin sovelleta 42—44, 45, 85, 85 a, 85 b ja 86 §:ää eikä 115 e §:n 1 momentin 2—4 ja 6—8 kohtaa eikä 223 §:ää.

— — — — —

59 §

Jätteen käsittelytoiminnan vakuus

Jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan on asetettava vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Muun luvanvaraisen toiminnan harjoittajan on asetettava vastaavasti vakuus, jos toiminnassa syntyy merkittäviä määriä jätteitä. Vakuus voidaan jättää vaatimatta muuta kuin kaatopaikkatoimintaa harjoittavalta, jos vakuudella katettavat kustannukset toimintaa lopetettaessa ovat jätteen määrä, laatu ja muut seikat huomioon ottaen vähäiset. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuden vaatimatta jättämisen edellytyksistä.

61 §

Vakuuden asettaminen

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 59 §:ssä tarkoitetusta vakuudesta ja sen asettamisesta. Luvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on arvioitava vakuuden riittävyyttä 59 §:ssä tarkoitetuista toiminnoista aiheutuviin kustannuksiin määräajoin ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle. Tarvittaessa vakuutta koskeva lupamääräys on muutettava 89 §:n 3 momentin mukaisesti.

Luvassa voidaan määrätä, että valvontaviranomainen voi hyväksyä omasta tai luvanhaltijan aloitteesta vakuuden määrän muuttamisen siltä osin, kun kyse on hintatason muutosta kuvaavaan indeksiin sidotun vakuuden määrän muuttamisesta.

Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Luvassa voidaan perustellusta syystä määrätä tarkemmin hyväksyttävästä vakuusmuodosta ja vakuuden muista ehdoista. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Vakuus on asetettava ympäristöluvassa osoitetun valvontaviranomaisen eduksi ennen toiminnan aloittamista. Kaivannaisjätteen jätealuetta koskeva vakuus on asetettava ennen kuin jätealuelle ryhdytään sijoittamaan kaivannaisjätettä.

61 a §

Vakuuden voimassaolo ja vapauttaminen

Vakuuden on oltava voimassa yhtäjaksoisesti tai määrävälein uusittuna vähintään kolme kuukautta vakuuden kattamien toimien suorittamisesta ja niiden ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle. Jos vakuuden voimassaoloa jatketaan, uusiminen on tehtävä ennen vakuuden voimassaolon päättymistä. Kaatopaikan vakuuden on oltava voimassa kaatopaikan sulkemisen jälkeisen tarkkailun ja muun jälkihoidon päättymiseen saakka.

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

Lupaviranomaisen on hakemuksesta vapautettava vakuus, kun toiminnanharjoittaja on täyttänyt velvoitteensa. Vakuus voidaan vapauttaa myös osittain. Luvan raukeamista ja toiminnan lopettamista koskevassa päätöksessä tai koeluonteista toimintaa koskevan ilmoituksen johdosta annettavassa päätöksessä voidaan määrätä, että valvontaviranomainen voi vapauttaa vakuuden, kun toiminnanharjoittaja on täyttänyt velvoitteensa.

61 b §

Vakuuden realisointi

Valvontaviranomaisella on oikeus ryhtyä vakuuden realisointiin, kun toiminnanharjoittaja on laiminlyönyt 59 §:ssä tarkoitettujen toimien hoitamisen. Ennen vakuuden realisointia valvontaviranomaisen on määrättävä 175 §:n mukaisesti toiminnanharjoittaja täyttämään velvollisuutensa ja asetettava määräyksen tehosteeksi teettämisuha. Vakuus voidaan käyttää teettämistoimien kustannusten kattamiseksi.

85 b §

Vanhoiden päätösten julkaiseminen

Vuoden 2000 ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annettu päätös voidaan julkaista päätöksen antaneen viranomaisen verkkosivuilla tai ympäristöhallinnon yhteisillä verkkosivuilla. Päätös voi sisältää toiminnanharjoittajan nimen ja sijaintipaikan tiedot sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään. Päätökseen sisältyvät henkilötiedot on poistettava verkkosivuilta sen jälkeen, kun päätöksessä tarkoitettu toiminta on päättynyt ja tämän lain 94 §:n mukaiset toiminnan lopettamista koskevat toimenpiteet on suoritettu.

89 §

Luvan muuttaminen

Toiminnanharjoittaja voi hakea ympäristöluvan muuttamista. Luvan muuttamista koskevaan toiminnanharjoittajan hakemukseen sovelletaan, mitä 39 §:ssä säädetään lupahakemuksesta.

Lupaviranomaisen on lisäksi valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön aloitteesta muutettava lupaa, jos:

- 1) toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta;
- 2) toiminnasta voi aiheutua tässä laissa kielletty seuraus;
- 3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia;
- 4) toiminnan ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet ja luvan muuttaminen on tämän vuoksi tarpeen;

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

5) luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, valtioneuvoston asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä annetun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.

Lupaviranomaisen on lisäksi valvontaviranomaisen tai asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen aloitteesta muutettava luvan vakuutta koskevia lupamääräyksiä, jos lupaviranomainen arvioi, että jätteen käsittelytoiminnalle luvassa määrätyn vakuuden määrä ei ole riittävä 59 §:ssä tarkoitettujen toimien hoitamiseksi tai vakuus ei muutoin täytä 59—61 §:n mukaisia vaatimuksia.

Jos luvan muuttaminen tulee vireille 2 tai 3 momentissa tarkoitettun tahon aloitteesta, lupaviranomaisen on, varattuaan toiminnanharjoittajalle tilaisuuden lausua käsityksensä aloitteesta, määrättävä tarvittaessa toiminnanharjoittaja toimittamaan aloitteen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys kohtuullisessa määräajassa. Määräyksen tehosteeksi asetettavasta uhkasakosta säädetään 184 §:ssä.

Jos ~~4 momentissa tarkoitettun~~ asian ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta tai muut painavat syyt sitä edellyttävät, ~~eikä toiminnanharjoittaja ole toimittanut 4 momentissa tarkoitettua selvitystä, lupaviranomainen voi hankkia asian ratkaisemiseksi tarpeellisen selvityksen toiminnanharjoittajan kustannuksella. Lupaviranomainen voi myös kuulla asian käsittelemiseksi toiminnanharjoittajaa, aloitteen vireille laittanutta tahoa sekä 43 §:ssä tarkoitettuja asianosaisia aloitteesta ja sen perusteella laatimastaan päätösluonnoksesta ennen asian ratkaisemista, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.~~

Tässä pykälässä tarkoitettun asian käsittelyssä noudatetaan lisäksi 96 §:ää.

107 §

Sovellettamisala

Lain 108—110 §:ää ei kuitenkaan sovelleta:

4) sellaiseen tuotantoeläinten lannan tai liha-luujauhon polttoainekäyttöön, johon sovelletaan 221 c—221 f §:ää.

122 §

Ilmoituksen käsittely

Viranomaisen on 118—120 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen johdosta annettava päätös. Päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja toiminnan järjestämiseen liittyvien jätelain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Lisäksi 119 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen johdosta annettavassa päätöksessä on tarvittaessa annettava tarpeelliset määräykset 59 §:ssä tarkoitettusta vakuudesta ja sen asettamisesta. Päätöksessä voidaan lisäksi antaa määräyksiä toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkaille.

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

200 §

Päätöksen täytäntöönpano oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta

Päätöksen tehnyt viranomainen voi määrätä, että 62, 64, 65, 99, 122, 123, 136, 137, 171, 175, 176, 180, 181, 182 a ja 183 §:ssä tarkoitettua määräystä tai päätöstä on oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

221 c §

Lannan ja liha-luujauhon polttoainekäyttöä koskevat erityisvaatimukset ja viranomaismenettelyt

Käytettäessä sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettua tuotantoeläinten lantaa tai mainitun luvun D jaksossa tarkoitettua liha-luujauhoa polttoaineena polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksikössä, toimintaan ei sovelleta tämän lain liitteen 1 taulukon 1 kohdan 13 tai liitteen 1 taulukon 2 kohdan 13 jätteenpolttoa tai muuta jätteen ammattimaista tai laitosmaista käsittelyä koskevia säännöksiä eikä 108—110 §:ää. Edellä tarkoitettussa energiantuotannossa polton tulee täyttää seuraavat sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa säädetyt vaatimukset:

1) liitteessä III olevassa IV luvun 2 jakson 2 kohdassa säädetty vaatimus poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymäajasta sekä 4 kohdassa säädetty vaatimus lämpötilanmittaustulokista;

2) liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan ii alakohdassa ja mainitun luvun D jakson 3 kohdan b alakohdan ii alakohdassa säädetty vaatimus lisäpolttimeista; ja

3) liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetyt vaatimukset päästöraja-arvoista ja b alakohdassa säädetty vaatimus vuosittain tehtävistä päästömittauksista.

— — — — —

221 d §

Poikkeukset lannan polttoainekäyttöä koskeviin erityisvaatimuksiin

Edellä 221 c §:n 1 momentissa tarkoitettuihin lannan polttoa koskeviin erityisvaatimuksiin sovelletaan seuraavia sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa sallittuja poikkeuksia:

1) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetyistä poiketen polttoaineteholtaan korkeintaan 5 megawatin energiantuotantoyksiköiden hiukkaspäästöt saavat olla enintään 50 mg/m³n ilmaistuna 11 prosentin happipitoisuudessa; ja

2) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan i alakohdassa säädetyistä poiketen voidaan polttoaineteholtaan korkeintaan 0,5 megawatin energiantuotantoyksiköissä hevosenlantaa syöttää polttokammioon käsin.

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

221 e §

Lannan ja liha-luujauhon polttoainekäyttöä koskevat päästöraja-arvot monipolttoaineyksiköissä

Käytettäessä sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettua tuotantoeläinten lantaa tai mainitun luvun D jaksossa tarkoitettua liha-luujauhoa polttoaineena polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksikössä samanaikaisesti muun polttoaineen kanssa (*monipolttoaineyksikkö*) on päästöraja-arvot määritettävä:

— — — — —

221 f §

Lannan ja liha-luujauhon polttoainekäyttöön liittyvä valvonta

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 221 c §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä vaatimusta poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymääjasta sekä 2 kohdassa säädettyä vaatimusta lisäpolttimesta sovelletaan lannan polttoon 15 päivänä marraskuuta 2018 käytössä olleissa energiantuotantoyksiköissä 15 päivästä marraskuuta 2024.

Tämän lain 221 c §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä vaatimusta poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymääjasta sekä 2 kohdassa säädettyä vaatimusta lisäpolttimesta sovelletaan liha-luujauhon polttoon tämän lain voimaantullessa käytössä olleissa energiantuotantoyksiköissä, kun neljä vuotta on kulunut tämän lain voimaantulosta.

— — — — —

2.

Laki

vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään vesilain (587/2011) 11 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 505/2019, uusi 2 momentti ja 18 lukuun uusi 19 a § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

11 luku

Hakemusmenettely

2 §

Hakemusasian vireillepano

Lupaviranomaisen on tehtävä vireille tulleesta asiasta merkintä 18 luvun 19 §:ssä tarkoitettuun vesitalousasioiden tietopalveluun. Merkinnästä tulee ilmetä asian lisäksi vireilletulopäivä, hankkeesta vastaavan nimi ja hankkeen sijaintikunta. Tietojen julkaisemisessa noudatetaan, mitä mainitun pykälän 2 momentissa säädetään päätökseen sisältyvien tietojen julkaisemisesta ja henkilötietojen poistamisesta.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

19 a §

Vanhoiden päätösten julkaiseminen

Vesitalousasiaa koskeva päätös, joka on annettu ennen 1 päivää toukokuuta 2019, voidaan julkaista päätöksen antaneen viranomaisen verkkosivuilla tai ympäristöhallinnon yhteisillä verkkosivuilla. Päätöksessä saadaan julkaista hankkeesta vastaavan nimi sekä hankkeen vaikutuspiiriin kuuluvien kiinteistöjen nimet ja kiinteistötunnukset.

Tiedot saadaan julkaista, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu ja ne voidaan julkaista sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään. Päätökseen sisältyvät henkilötiedot on poistettava verkkosivuilta sen jälkeen, kun hanke on päättynyt.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2022 vp

Helsingissä 20.4.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juha Sipilä kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Hussein al-Taeed sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Hanna Huttunen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola